

Rok szkolny 2024/2025

Klasa 4

Ocenianie i klasyfikowanie z przyrody

1. Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z przyrody, wynikających z realizowanego programu nauczania.

Temat w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
Co to jest przyroda?	1. Przyroda ożywiona i nieożywiona	- wie, czym jest przyroda - umie rozróżnić przyrodę ożywioną od nieożywionej	- wymienia co najmniej 2 składniki przyrody ożywionej i nieożywionej - wymienia co najmniej 2 czynności życiowe organizmów oraz potrafi je scharakteryzować - umie wskazać obiekty stworzone przez człowieka	- wymienia składniki przyrody ożywionej i nieożywionej - wymienia i charakteryzuje co najmniej 4 czynności życiowe organizmów - wymienia i wskazuje w najbliższym otoczeniu obiekty stworzone przez człowieka	- umie powiązać zależności między przyrodą ożywioną a nieożywioną - wymienia i charakteryzuje co najmniej 4 czynności życiowe organizmów - określa zależności między składnikami środowiska przyrodniczego i antropogenicznego	- rozumie, jaki wpływ na przyrodę może mieć zmiana jednego ze składników - wymienia i charakteryzuje wszystkie czynności życiowe organizmów
Dział I. Sposoby poznawania przyrody						

1. Czy wiesz, jak się zachować na lekcjach przyrody?	2. Bezpieczeństwo podczas obserwacji i doświadczeń	- umie wymienić podstawowe zasady bezpieczeństwa obowiązujące na lekcjach przyrody - wskazuje regulamin pracowni i umie wymienić jego najważniejsze punkty	- zna zasady obowiązujące na lekcjach przyrody oraz regulamin pracowni - zna zasady bezpieczeństwa podczas wyjść w teren	- wie, co należy zrobić i jak się zachować w czasie burzy lub wichury - tłumaczy zasady bezpieczeństwa podczas szkolnych doświadczeń innym osobom - wie, że nie należy zbliżać się do dzikich zwierząt oraz nie dotykać nieznanych roślin	- rozumie i umie przewidzieć zachowanie dzikich zwierząt - umie sprawdzić prognozę pogody i przewidzieć niebezpieczeństwo związane z wiatrem czy burzą - rozumie, dlaczego zwierzęta mogą być agresywne w stosunku do ludzi	- umie stworzyć własny regulamin pracowni na podstawie poznanych zasad bezpieczeństwa - umie wytłumaczyć innym uczniom, dlaczego nie należy samodzielnie zbierać grzybów i nieznanych roślin
2. Z jakich źródeł wiedzy o przyrodzie korzystasz?	3. Źródła wiedzy o przyrodzie	- wymienia zmysły człowieka - wymienia z pomocą nauczyciela co najmniej 3 źródła wiedzy o przyrodzie	- umie wymienić źródła wiedzy o przyrodzie - potrafi wymienić zmysły i powiązać je z narządami zmysłów	- umie wyjaśnić, jak zastosować zmysły do poznawania przyrody	- wyjaśnia funkcje narządów zmysłów w poznawaniu przyrody - wymienia źródła wiedzy o przyrodzie, umie wskazać, gdzie ich szukać	- samodzielnie wyszukuje źródła wiedzy o przyrodzie, korzystając ze źródeł internetowych
3. Jakie przyrządy służą do	4. Przyrządy badaczy przyrody	- wymienia przyrządy używane podczas obserwacji	- wymienia przyrządy używane podczas	- wymienia przyrządy używane podczas obserwacji oraz	- potrafi samodzielnie wybrać przyrząd do	- samodzielnie wykonuje pomiary

poznanie przyrody?		- umie się posługiwać lupą	obserwacji oraz zna ich funkcje - z pomocą nauczyciela wykonuje szkic obiektu widzianego przez lupę - z pomocą nauczyciela wykonuje dokumentację - z pomocą nauczyciela wykonuje pomiary przy użyciu prostych przyrządów	samodzielnie określa ich przeznaczenie - z małą pomocą nauczyciela wykonuje szkic obiektu widzianego przez lupę - z małą pomocą nauczyciela wykonuje dokumentację	obserwacji i się nim posługiwać - wykonuje szkic obiektu widzianego przez lupę - z małą pomocą nauczyciela wykonuje pomiary za pomocą prostych przyrządów	użyciem prostych przyrządów - samodzielnie wykonuje dokumentację
--------------------	--	----------------------------	--	---	---	--

4. Jak możesz poznawać swoje otoczenie?	5. Sposoby poznawania przyrody – obserwacja i doświadczenie	- wie, czym jest obserwacja - wie, czym jest doświadczenie	- wymienia różnice między obserwacją a doświadczeniem - z pomocą nauczyciela potrafi zaplanować, przeprowadzić i udokumentować proste doświadczenie	- wymienia etapy doświadczenia - potrafi zaplanować, przeprowadzić i udokumentować proste doświadczenie lub obserwację	- samodzielnie planuje doświadczenie i obserwację	- analizuje i planuje oraz dokumentuje przebieg obserwacji i doświadczenia
Podsumowanie działu I	6. Jestem już badaczem! – podsumowanie działu I 7. Sprawdzian z działu I	- wszystkie wymagania z działu I z tematów 1–4				
Dział II. Bezpieczeństwo w twoim otoczeniu						
1. Z czego jest zbudowany otaczający cię świat?	8. Świat substancji i ich właściwości	- wie czym jest substancja - zna 3 właściwości substancji - zna stany skupienia substancji na przykładzie wody - umie wskazać piktogram ostrzegawczy	- wyjaśnia, czym jest substancja - wymienia 3 właściwości substancji - wymienia 3 stany skupienia wody - odróżnia stany skupienia - wie, czym jest piktogram ostrzegawczy i umie go wskazać	- podaje przykłady przedmiotów wykonanych z substancji kruchych, sprężystych, plastycznych - odróżnia stany skupienia nieznanych substancji	- podaje przykłady przedmiotów wykonanych z substancji kruchych, sprężystych, plastycznych uzasadnia ich zastosowanie w życiu codziennym - zna piktogramy ostrzegawcze i wie, gdzie się je umieszcza	- potrafi samodzielnie przyporządkować nieznaną substancję do grupy kruchych, sprężystych czy plastycznych - podaje przykłady substancji kruchych, sprężystych i plastycznych inne niż w podręczniku - zna znaczenie piktogramów znajdujących się na produktach z najbliższego otoczenia
2. Jakie niebezpieczeństwa możesz napotkać	9. Niebezpieczeństwa w moim otoczeniu	- wie, jakie zagrożenia mogą czyhać w domu	- wskazuje na fotografiach rośliny trujące	- wskazuje na fotografiach i podaje nazwy roślin trujących	- odszukuje i wyjaśnia znaczenie oznaczeń substancji	- umie rozróżnić owady jadowite

w swoim otoczeniu?		- wie, gdzie na etykietce może znaleźć informacje o substancjach niebezpiecznych - wie, że nie wolno zrywać nieznanych roślin i grzybów - wie, że nie wolno podchodzić do dzikich zwierząt	- wskazuje na fotografiach zwierzęta niebezpieczne - rozpoznaje na etykietach oznaczenia substancji szkodliwych dla zdrowia - rozróżnia substancje drażniące, łatwopalne, toksyczne i żrące	- wskazuje na fotografiach i podaje nazwy zwierząt niebezpiecznych - umie wskazać i nazwać substancje żrące, drażniące, łatwopalne i toksyczne	szkodliwych na opakowaniach - wyjaśnia, jakie konsekwencje niesie ze sobą kontakt z substancjami niebezpiecznymi	- podaje nazwy roślin niebezpiecznych i potrafi je wskazać we własnym otoczeniu - rozpoznaje zwierzęta stwarzające zagrożenie dla zdrowia i życia w swoim otoczeniu.
3. Jak postępować, gdy zdarzy się wypadek?	10. Postępowanie w razie wypadków	- zna numer alarmowy - wie, co to jest apteczka i do czego służy - odróżnia oparzenie od odmrożenia - zna przeznaczenie podstawowych środków opatrunkowych	- umie z pomocą nauczyciela zabandażować rękę - zna zasady postępowania w przypadku oparzeń - wie, czym się różni ugryzienie od ukąszenia - wie, jak należy postępować po kontakcie z owadami czy roślinami trującymi	- zna podstawowe zasady opatrywania uszkodzeń skóry - zna zasady udzielania pierwszej pomocy w wypadku ugryzienia, użądlenia i ukąszenia - zna zasady postępowania w wypadku kontaktu z roślinami trującymi	- zna przeznaczenie podstawowych środków opatrunkowych i samodzielnie je stosuje - umie z małą pomocą nauczyciela zabandażować rękę	- umie samodzielnie zabandażować rękę - zna i stosuje zasady udzielania pierwszej pomocy w wypadku ugryzienia, użądlenia oraz spożycia roślin trujących lub kontaktu z nimi
4. Jak wypoczywać bezpiecznie?	11. Bezpieczny wypoczynek	- zna różnicę między aktywnym a biernym wypoczynkiem	- podaje co najmniej 2 zasady bezpieczeństwa związane z aktywnym wypoczynkiem	- podaje zasady bezpieczeństwa związane z aktywnym i biernym wypoczynkiem - proponuje po jednym przykładzie wypoczynku biernego i aktywnego latem i zimą	- stosuje zasady bezpieczeństwa związane z zaplanowanymi aktywnościami - proponuje różne rodzaje wypoczynku biernego i aktywnego	- proponuje i samodzielnie planuje aktywności na świeżym powietrzu podczas różnych pór roku
Podsumowanie działu II	12. Już wiem, jak być bezpiecznym! – podsumowanie działu II 13. Sprawdzian z działu II		- wszystkie wymagania z działu II z tematów 1–4			
Dział III. Twoje ciało – budowa i działanie						

1. Czy twoje ciało przypomina dom?	14. Jak układy narządów budują twoje ciało?	- zna co najmniej 3 układy budujące ciało człowieka	- z pomocą nauczyciela wskazuje na planszy i na modelu układy budujące organizm człowieka - zna narządy zmysłów	- zna i wymienia wszystkie układy budujące ciało człowieka - wskazuje na planszy	- wskazuje samodzielnie wszystkie układy budujące organizm człowieka na modelu,	- umie wymienić najważniejsze narządy w ciele człowieka i wskazać ich lokalizację
------------------------------------	---	---	---	---	---	---

		- zna podstawowe zasady dbałości o ciało	- wymienia zasady dbałości o ciało	i na modelu układy budujące organizm oraz wskazuje narządy zmysłów - wymienia i potrafi zastosować zasady dbałości o ciało	planszy i własnym ciele - stosuje zasady dbałości o ciało	-wymienia funkcje układów oraz narządów zmysłów
2. Co nadaje ci kształt i chroni twoje ciało?	15. Rola i budowa szkieletu	- wskazuje układ szkieletowy na planszy - wskazuje na sobie i na planszy lub modelu elementy szkieletu - zna zasady dbałości o ciało	- wskazuje na modelu czaszkę, kręgosłup, klatkę piersiową i kości kończyn - zna funkcje szkieletu - wymienia zasady dbałości o ciało	- wie, jak działa staw, omawia jego działanie - wymienia funkcje szkieletu - wie, jak dbać o swój szkielet - wie, jak zabezpieczyć złamaną rękę	- zna, stosuje i proponuje proste ćwiczenia korygujące postawę - umie nazwać kości wskazane przez nauczyciela na modelu lub schemacie - wie, czym jest skręcenie, zwinięcie i złamanie	- samodzielnie wskazuje i nazywa kości na modelu lub swoim ciele - zna budowę stawu i zasadę jego działania - zna i stosuje zasady postępowania w razie złamania kończyny
3. Co porusza twoim ciałem?	16. Dlaczego możesz się poruszać?	- wskazuje na planszy układ mięśniowy - zna rolę mięśni	- wskazuje na planszy mięśnie - wie, dlaczego należy się rozciągać - zna zasadę pracy mięśnia - wie, czym jest mięsień i gdzie się znajdują przykładowe mięśnie	- proponuje 3 proste ćwiczenia rozciągające - wie, na czym polega praca mięśni	- proponuje ćwiczenia rozciągające - omawia działanie mięśni - wie, jak mięsień jest przyczepiony do kości	- nazywa mięśnie działające przeciwnie - wie, że mięśnie pracują antagonistycznie - wyjaśnia, dlaczego należy rozciągać mięśnie po wysiłku fizycznym

4. Dlaczego musisz się dużo ruszać i uważać na to, co jesz?	17. Jem zdrowo i kolorowo!	- umie wskazać zdrowe potrawy - wymienia przy pomocy nauczyciela składniki pokarmowe - wie, dlaczego należy uprawiać sport	- wie, czym różnią się zdrowe potrawy od tych niezdrowych - wymienia składniki pokarmowe oraz mineralne i witaminy - wie, czym jest zdrowa dieta - wie, jak ważny dla zdrowia jest ruch	- wie, do czego potrzebne są składniki pokarmowe - wie, że w diecie ważne są witaminy i składniki mineralne - zna znaczenie wody dla organizmu - wyjaśnia, dlaczego ruch jest ważny dla zdrowia	- wie, jak ważna jest woda dla organizmu i ile powinno się jej spożywać w ciągu doby - samodzielnie planuje jeden zdrowy posiłek - wie, dlaczego słodkie i tłuste pokarmy są niezdrowe	- wymienia pokarmy, w których można znaleźć poszczególne składniki pokarmowe, mineralne i witaminy - wyjaśnia znaczenie składników pokarmowych i witamin w diecie człowieka
---	----------------------------	---	---	---	--	--

						- samodzielnie planuje zdrowe przekąski do szkoły
5. Co się dzieje z jedzeniem, które zjadasz?	18. Na tropie kanapki ze śniadania	- wskazuje na planszy układ pokarmowy - wie, czym jest trawienie - wymienia z pomocą nauczyciela elementy układu pokarmowego - zna podstawowe zasady higieny	- wymienia elementy układu pokarmowego - opisuje z pomocą nauczyciela drogę pokarmu w układzie pokarmowym - zna funkcje układu pokarmowego - wie, jak dbać o układ pokarmowy	- wymienia gruczoły trawienne - opisuje drogę pokarmu w układzie pokarmowym - wie, dlaczego kupa jest brązowa i brzydko pachnie - wie, jak się zachować, gdy ktoś się dławii	- wie, czym różni się układ pokarmowy od przewodu pokarmowego - samodzielnie wymienia elementy układu pokarmowego i przewodu pokarmowego - wie, czym jest trawienie, a czym - wchłanianie pokarmu	- opisuje samodzielnie drogę pokarmu w układzie pokarmowym - zna i wymienia funkcje narządów i gruczołów układu pokarmowego - wie, jak postępować w sytuacji zadławienia

6. Dlaczego musisz oddychać?	19. Czy bez oddechu da się żyć?	- wskazuje na planszy układ oddechowy - wie, po co robi wdech i wydech - wymienia z pomocą nauczyciela elementy układu oddechowego	- zna różnicę między oddychaniem a wymianą gazową - wymienia elementy układu oddechowego - zna różnice między wdechem a wydechem - wie, jak zbudowane są płuca - zna funkcje układu oddechowego	- wie, na czym polega różnica między oddychaniem a wymianą gazową - wymienia funkcje układu oddechowego - wie, jak dbać o układ oddechowy	- zna zasady higieny układu oddechowego i je stosuje - wyjaśnia, dlaczego palenie jest szkodliwe dla zdrowia - opisuje budowę pęcherzyków płucnych - opisuje proces wdechu i wydechu	- wyjaśnia różnicę między oddychaniem a wymianą gazową - opisuje budowę pęcherzyków płucnych oraz ich rolę w wymianie gazowej - wyjaśnia, czym się różni wdech od wydechu
7. Dlaczego płynie w tobie krew?	20. Co krąży w twoim ciele?	- wie, czym jest krew - zna elementy krwi - wskazuje na schemacie układ krwionośny - wskazuje serce na swoim ciele - wie, czym są naczynia krwionośne	- zna i wymienia elementy krwi - zna funkcje krwi - zna rodzaje naczyń krwionośnych i potrafi je wskazać - zna zasady higieny układu krwionośnego	- wskazuje różnice między naczyniami krwionośnymi - wymienia funkcje krwi - wymienia elementy krwi - wie, jak dbać o układ krwionośny	- wyjaśnia, dlaczego bije serce - wyjaśnia, w jaki sposób są połączone ze sobą naczynia krwionośne - wymienia funkcje elementów krwi - wyjaśnia, dlaczego należy dbać o układ krwionośny	- umie połączyć i wyjaśnić wspólne działanie układów: oddechowego, pokarmowego i krwionośnego

Podsumowanie działu III	21. Już wiem jak działa moje ciało – podsumowanie wiadomości z działu III 22. Sprawdzian z działu III	- wszystkie wymagania z działu III tematy 1–7	
Dział IV. Twoje ciało – jak się zmienia i kontaktuje ze światem			

1. Jak różne części ciała porozumiewają się ze sobą?	23. Czy twoje narządy komunikują się ze sobą?	- wskazuje na planszy układ nerwowy - wskazuje na swoim ciele umiejscowienie mózgu i rdzenia kręgowego - wie, czym są nerwy - wie, czym jest uzależnienie	- zna funkcje układu nerwowego, w tym mózgu, rdzenia i nerwów - wie, dlaczego mózg i rdzeń kręgowy są chronione elementami szkieletu - wie, czym są narkotyki i środki psychoaktywne oraz dlaczego są niebezpieczne - wie, jak dbać o układ nerwowy	- omawia działanie i funkcje układu nerwowego - wie, że działanie układu nerwowego jest zależne i niezależne od naszej woli - opisuje funkcje elementów układu nerwowego - zna zasady higieny układu nerwowego	- wyjaśnia, jak działa układ nerwowy - stosuje i proponuje zasady dbania o układ nerwowy - opisuje wpływ środków psychoaktywnych i narkotyków na układ nerwowy	- wyjaśnia współdziałanie układu nerwowego z innymi układami narządów w ciele człowieka - wyjaśnia, czym jest uzależnienie i podaje przykłady zapobiegania uzależnieniom
2. W jaki sposób widzisz, słyszysz i czujesz?	24. Jak to się dzieje, że odbierasz informacje z otoczenia?	- wskazuje na planszy narządy zmysłów - potrafi je wymienić - wskazuje na swoim ciele położenie trzech narządów zmysłów - wie, że należy dbać o wzrok i słuch	- zna rolę narządów zmysłów - zna elementy odpowiadające za odbieranie zmysłów smaku i węchu - zna podstawowe smaki	- wymienia pięć smaków rozpoznawanych przez kubki smakowe - wie, jak działają receptory dotyku - wie, że hałas uszkadza słuch, a słabe oświetlenie wzrok - zna rozmieszczenie komórek wrażliwych na dotyk, wie, że najwięcej jest ich na dłoniach - wie, że zmysł smaku i węchu współpracują ze sobą	- wie, do jakiego specjalisty należy się udać w razie problemów ze wzrokiem lub słuchem - wymienia elementy budujące oko i ucho - zna zasadę działania słuchu i wzroku	- wyjaśnia, w jaki sposób słyszemy i widzimy - wyjaśnia, czym jest narząd równowagi i gdzie się znajduje - wyjaśnia współpracę narządu węchu i smaku - opisuje zasadę działania elementów budowy oka
3. Dlaczego kobiety różnią się od mężczyzn?	25. Dlaczego dziewczynki są inne niż chłopcy?	- wie, że dziewczynki różnią się od chłopców - wskazuje na planszy układ rozrodczy męski i żeński - zna funkcje układu rozrodczego	- wie, jak się nazywają komórki rozrodcze męskie i żeńskie - wymienia z pomocą nauczyciela elementy budowy układu rozrodczego żeńskiego i męskiego	- wymienia funkcje układu rozrodczego - wie, ile trwa ciąża i że kończy się porodem - wie, jak dbać o higienę układu rozrodczego	- podaje specjalizacje lekarzy zajmujących się męskim i żeńskim układem rozrodczym - wymienia elementy budowy układu rozrodczego i potrafi scharakteryzować co najmniej 4 z nich	- definiuje pojęcia: zapłodnienie, ciąża, poród - wyjaśnia, co dzieje się w organizmie matki podczas ciąży - wymienia i charakteryzuje

			- wie, że należy dbać o higienę układu rozrodczego	- zna pojęcia: zapłodnienie, ciąża, poród	- definiuje pojęcie zapłodnienia	elementy układu rozrodczego - charakteryzuje komórki rozrodcze
4. Jak zmienia się twoje ciało w ciągu życia?	26. Dlaczego moje ciało się zmienia?	- zna etapy rozwoju człowieka - potrafi powiedzieć czym jest dojrzewanie - wymienia 2 cechy fizyczne kobiet i 2 mężczyzn - wie, co wpływa na zmiany podczas dojrzewania - wie, czym są dorosłość i starość	- wymienia etapy rozwoju człowieka - wie, kiedy zaczyna się proces dojrzewania - wymienia po 2 zmiany zewnętrzne i wewnętrzne zachodzące podczas dojrzewania w ciele kobiety i mężczyzny - wie, jaki wpływ na dojrzewanie mają hormony - wie, ile lat mniej więcej żyje człowiek	- definiuje proces dojrzewania płciowego - wie, co się dzieje wtedy z jego ciałem - umie wymienić zmiany zewnętrzne i wewnętrzne, które zachodzą w jego ciele - wie, jak dbać o swoje ciało i higienę podczas dojrzewania	- wyjaśnia, czym jest i czym charakteryzuje się dojrzewanie - dba o higienę podczas dojrzewania, w razie problemów zna specjalistów, do których może się udać	- wyjaśnia, co się dzieje z ciałem kobiety i mężczyzny podczas dojrzewania - określa, czym jest menstruacja, a czym polucja
5. Czym jest zdrowie i jak je zachować?	27. Dlaczego warto dbać o zdrowie?	- wie, czym jest zdrowie - zna przyczyny choroby - zna drogi zakażenia - wie, czym jest zdrowy tryb życia	- definiuje pojęcie zdrowia - wie, że zmiany w organizmie są ze sobą powiązane - wymienia przyczyny chorób - wymienia drogi zakażenia - wie, jak unikać choroby - zna zasady zdrowego trybu życia	- zna i opisuje proces gojenia się rany - wymienia i opisuje przyczyny chorób - opisuje drogi zakażenia chorobami - wymienia sposoby zapobiegania chorobom	- wyjaśnia, co jest warunkiem zdrowia - wyjaśnia, jak można zachować zdrowie - wymienia zasady zdrowego stylu życia - wie, czym są pasożyty, podaje przykłady	- wyjaśnia, dlaczego zmiany w organizmie są ze sobą powiązane - wie, jak może się zarazić i jak zapobiegać chorobom
Podsumowanie działu IV	28. Już wiem jak zmienia się moje ciało! Podsumowanie działu IV 29. Sprawdzian z działu IV	- wszystkie wymagania z działu IV z tematów 1–5				
Dział V. Orientacja w terenie						

1. Czym jest widnokrąg i do czego służy kompas?	30. Wyznaczanie kierunków świata	- wskazuje podstawowe kierunki geograficzne - wie, do czego służy kompas - wie, czym jest róża wiatrów	- zna i umie wskazać główne kierunki geograficzne - rozróżnia pojęcia: widnokrąg i linia widnokregu	- oznacza kierunki świata na róży wiatrów - zna budowę i funkcje kompasu - z pomocą nauczyciela wyznacza północ za pomocą kompasu	- samodzielnie wyznacza północ za pomocą kompasu - zna i umie wskazać kierunki geograficzne główne i pośrednie	- samodzielnie wyznacza kierunek północny w lesie i przy słonecznej pogodzie - samodzielnie posługuje się
---	----------------------------------	--	---	---	---	---

				- umie wskazać linię widnokregu		kompasem i wskazuje kierunki geograficzne - opisuje budowę kompasu
2. Dlaczego położenie słońca nad widnokregiem się zmienia?	31. Położenie Słońca nad widnokregiem	- wie, że Ziemia jest w ciągłym ruchu - zna porę dnia, kiedy cień jest najkrótszy	- wskazuje oś obrotu Ziemi na globusie - wie, czym jest górowanie Słońca - rozpoznaje na fotografiach porę dnia	- wie, jakie kierunki świata wyznacza Słońce i cień - wie, kiedy cień jest najkrótszy, a kiedy najdłuższy - rozumie, że gdy na jednej półkuli jest noc, to na drugiej jest dzień	- wie, czym jest ruch wirowy Ziemi - wie, ile trwa jeden obrót Ziemi - wie, od czego zależy kierunek wskazywany przez cień - wie, od czego zależy długość cienia - umie opisać zmiany położenia Słońca nad widnokregiem w ciągu doby	- wyjaśnia, czym jest ruch wirowy Ziemi - wskazuje, o jakiej porze dnia cień jest najkrótszy, i wyjaśnia, dlaczego - wyjaśnia, czy możliwe jest, aby przedmiot nie miał cienia - wyjaśnia zależność między wysokością słońca a długością i kierunkiem cienia

3. Jak się zmienia długość dnia w ciągu roku?	32. Długość dnia i nocy o różnych porach roku	- wie, gdzie wschodzi i zachodzi Słońce - wie, do czego służą odbłaski	- wie, jak bezpiecznie poruszać się po drodze w ciemności - wie, czym jest pozorna wędrówka	- zna zasady bezpiecznego poruszania się po drodze w ciemności - wie, gdzie wschodzi i zachodzi słońce o różnych porach roku - wie, dlaczego długość dnia i nocy w ciągu roku się zmienia - wie, w jakiej porze roku Słońce góruje najwyżej	- wymienia zasady bezpiecznego poruszania się po drodze w ciemności - umie opisać zmiany położenia Słońca nad widnokresem w ciągu roku oraz wskazać je na schemacie	- opisuje i wyjaśnia zmiany położenia Słońca w ciągu roku - wyjaśnia, dlaczego lato jest najcieplejszą, a zima najzimniejszą porą roku
4. Czym są plan i mapa?	33. Mapa i plan	- wie, czym jest szkic, plan i mapa - umie wskazać skalę na mapie i planie - umie wskazać legendę na mapie	- zna różnice między szkicem, planem a mapą - zna cechy planu i mapy - umie wskazać skalę liniową i liczbową - umie wskazać północ na mapie	- wymienia cechy mapy i planu - wie, czym jest legenda i do czego służy - wskazuje na mapie różne ukształtowania terenu - wie, czym są znaki umowne na mapie	- wyjaśnia, o czym informuje skala mapy - zna różnicę między skalą liniową a liczbową - projektuje własne znaki umowne - wymienia różnice między szkicem, planem a mapą	- samodzielnie wykonuje szkic i opis terenu szkoły - wyjaśnia, w jakim celu na mapach umieszcza się legendę - samodzielnie odczytuje informacje
				- wie, co to jest poziomica - umie narysować prosty plan przedmiotu według wskazówek		z mapy, posługując się legendą - samodzielnie rysuje plan swojego pokoju, klasy lub boiska

5. Jak zaplanować wycieczkę?	34. Jedziemy na wycieczkę.	- wie, dlaczego należy zaplanować wycieczkę - wie, czym różni się wycieczka w terenie od zwiedzania miasta - zna zasady udziału w wycieczce	- zna etapy planowania wycieczki - wie, jak legenda mapy może pomóc w planowaniu wycieczki - wie, czym jest GPS - zna i stosuje zasady bezpieczeństwa podczas wycieczki	- wymienia etapy planowania wycieczki - planuje wycieczkę, korzystając z legendy mapy - wie, jak wykorzystać GPS podczas wycieczki - wie, jak zorientować mapę	- potrafi samodzielnie zorientować mapę - korzysta z GPS podczas wycieczki - wyjaśnia, dlaczego planowanie wycieczki pozwala na lepsze wykorzystanie czasu	- samodzielnie planuje zwiedzanie lub pieszą wędrówkę - wykorzystuje legendę mapy do zaplanowania atrakcji podczas wycieczki
Podsumowanie działu V	35. Już umiem orientować się w terenie. Podsumowanie wiadomości z działu V 36. Sprawdzian z działu V	- wszystkie wymagania z działu V z tematów 1–5				
Dział VI. Opisywanie pogody						
1. Dlaczego temperatura powietrza się zmienia?	37. Zmiany temperatury powietrza	- wie, czym jest pogoda - wie, co to jest temperatura powietrza - wie, do czego służy termometr - wie, dlaczego latem jest cieplej niż zimą	- definiuje pojęcie pogody - definiuje pojęcie termometru - wymienia składniki pogody - zna budowę i zasadę działania termometru	- wymienia czynniki wpływające na wysokość temperatury powietrza - wymienia 3 sytuacje z życia, gdy używa się termometru	- zna rodzaje termometrów - zna co najmniej 3 zasady bezpiecznego zachowania się podczas upałów i silnych mrozów - wie, jakie warunki wpływają na pogodę - wyjaśnia, dlaczego pogodę można określić na krótki czas	- wyjaśnia, jak wiatr wpływa na odczuwanie temperatury zimą i latem - wyjaśnia, czym są alerty RCB - zna rodzaje termometrów i umie samodzielnie odczytać z nich temperaturę - wyjaśnia różnicę między temperaturą dodatnią a ujemną - wymienia zasady bezpiecznego zachowania się podczas upałów i silnych mrozów

2. Dlaczego pada deszcz?	38. Opady i osady atmosferyczne	- wie, czym są chmury i zachmurzenie - wie, do czego służy deszczomierz - wie, czym jest osad atmosferyczny	- wie, jak powstaje deszcz - wymienia rodzaje opadów atmosferycznych - definiuje pojęcia zachmurzenie, wilgotność powietrza - wie, jak działa deszczomierz - wie, czym jest burza - zna 3 rodzaje opadów atmosferycznych	- wie, jak się zachować podczas intensywnych opadów deszczu - wymienia rodzaje osadów atmosferycznych i podaje ich stany skupienia - wie, czym są deszcze nawalne - wymienia rodzaje osadów atmosferycznych występujących w Polsce	- wymienia rodzaje opadów atmosferycznych i podaje ich stan skupienia - opisuje, korzystając ze schematu, w jaki sposób powstaje deszcz	- wyjaśnia, jak powstaje deszcz - wyjaśnia, czym są deszcze nawalne i jakie mogą wyrządzić szkody - wyjaśnia, czy z chmur pada tylko deszcz - wyjaśnia, dlaczego intensywnym opadom deszczu i gradu często towarzyszą burze - definiuje rodzaje osadów atmosferycznych
3. Wiatr – sprzymierzeniec czy niszczyciel?	39. Wiatr i ciśnienie atmosferyczne	- wie, co to jest wiatr - wie, do czego służy barometr - wie, czym jest ciśnienie atmosferyczne - zna zagrożenia związane z wiatrem	- definiuje pojęcie wiatru - wie, do czego służy barometr - zna rodzaje silnych wiatrów - zna zasady postępowania w czasie silnego wiatru - wie, czym jest wiatrowskaz i rękaw lotniczy	- wymienia rodzaje silnych wiatrów - wie, czym jest elektrownia wiatrowa - wymienia sposoby wykorzystania wiatru przez człowieka - wie, że ciepłe powietrze się unosi, a zimne opada	- odczytuje ciśnienie z barometru z pomocą nauczyciela - podaje różnice między niżem i wyżem - wie, skąd wieje wiatr, obserwując wiatrowskaz	- umie samodzielnie odczytać ciśnienie na barometrze - wyjaśnia, czym jest ciśnienie atmosferyczne - wyjaśnia, czym jest zawieja śnieżna i dlaczego może być niebezpieczna - potrafi określić kierunek wiatru - zna wykorzystanie praktyczne rękawa lotniczego

4. Jak obserwować pogodę?	40. Składniki pogody	zna i wymienia co najmniej 3 zjawiska atmosferyczne - wskazuje ją na zdjęciu - wie, że pogoda różni się w różnych porach roku	- wymienia co najmniej 5 zjawisk atmosferycznych - podaje jeden przykład zależności między składnikami pogody - wie, czym jest stacja meteorologiczna - podaje jeden cel obserwacji pogody - wie, czym jest prognoza pogody	- podaje przykłady zależności między składnikami pogody - podaje cele obserwacji pogody - porównuje warunki pogodowe z kilku dni - wie, że zjawisk atmosferycznych nie można zmierzyć	- wyjaśnia, dlaczego ważne jest sprawdzanie i obserwacja pogody na przykładzie życia codziennego - wymienia zjawiska atmosferyczne, których nie można zmierzyć	- na podstawie mapy pogody umie określić porę roku - podaje przykłady zależności między składnikami pogody inne, niż podane w podręczniku - wyjaśnia, dlaczego pogoda w różnych
			- stosuje odpowiednie jednostki, podając prognozę pogody	- wie, że temperatura powietrza wpływa na zmiany pogody	- wie, że nie wszędzie na świecie występują pory roku - wie, jakie przyrządy znajdują się w klatce meteorologicznej - wie, kim jest meteorolog i czym się zajmuje	porach roku się zmienia - odczytuje samodzielnie prognozę pogody z mapy pogody
Podsumowanie działu VI	41. Już umiem opisywać pogodę. Podsumowanie działu VI 42. Sprawdzian z działu VI		- wszystkie wymagania z działu VI z tematów 1–4			
Dział VII. Twoje otoczenie przyrodnicze						

1. Jakie wody występują w Polsce?	43. Rodzaje wód w Polsce	- dzieli wody na słodkie, słone i słonawe - dzieli wody na płynące i stojące - potrafi podać po jednym przykładzie wód stojących i płynących	- wymienia przykłady wód stojących i płynących - zna różnicę między wodami naturalnymi a zbiornikami sztucznymi - zna warunki życia w wodzie, potrafi scharakteryzować jeden z nich - definiuje pojęcie: wody powierzchniowe	- wskazuje i wymienia przykłady wód naturalnych i sztucznych - wie, czym różnią się od siebie rzeka, strumień i potok - wymienia warunki życia w wodzie i potrafi scharakteryzować co najmniej 2	- samodzielnie charakteryzuje warunki życia w wodzie - wskazuje i opisuje zbiornik wodny w najbliższej okolicy - rozróżnia wody płynące i stojące, podaje ich nazwy - podaje różnice między rzeką a kanałem	- wyjaśnia, w jakim celu buduje się sztuczne zbiorniki wodne - opisuje, w jaki sposób powstają bagna i jeziora
2. Jakie znasz organizmy wodne?	44. Organizmy wodne	- wskazuje na planszy organizmy wodne - wie, że warunki życia w wodzie są odmienne od tych lądowych - zna warunki panujące w wodzie	- wskazuje na planszy i nazywa organizmy wodne - wymienia warunki życia w wodzie i opisuje jeden z nich - wskazuje na planszy przystosowania ryby do życia w wodzie	- wymienia i omawia przystosowania ryb do życia w wodzie - na planszy z przekrojem stawu wskazuje, gdzie żyją poszczególne organizmy	- charakteryzuje warunki życia w wodzie - omawia, w jaki sposób zwierzęta przystosowały się do oddychania w wodzie - podaje po 1 przykładzie organizmów wodnych: roślin, zwierząt i protistów	- podaje przykłady przedstawicieli organizmów wodnych: roślin, zwierząt i protistów - omawia przystosowanie do życia w wodzie na innym organizmie niż ryba - wyjaśnia, w jaki sposób organizmy przystosowały się do ruchu wody

3. Czy znasz organizmy żyjące w otoczeniu szkoły?	45. Rośliny i zwierzęta w sąsiedztwie mojej szkoły	- potrafi wskazać na ilustracjach i zdjęciach organizmy żyjące w okolicy szkoły - wie, jak zwierzęta chronią się przed niską temperaturą	- wymienia po 2 organizmy żyjące w okolicy szkoły: rośliny, zwierzęta - podaje jeden przykład, jak rośliny lub zwierzęta przystosowały się do ochrony przed silnym wiatrem - zna warunki życia na łądzie, samodzielnie wymienia 2 z nich	- podaje co najmniej 5 przykładów organizmów żyjących w okolicy szkoły - wymienia warunki życia na łądzie, charakteryzuje 2 spośród nich	- wymienia organizmy z 4 królestw: roślin, zwierząt, grzybów i protistów, jakie można spotkać w okolicy szkoły - omawia, w jaki sposób zwierzęta przystosowały się do oddychania na łądzie - omawia, jak rośliny przystosowały się do życia na łądzie	- wyjaśnia, czym jest różnorodność przyrodnicza - proponuje zmiany w otoczeniu szkoły w celu zwiększenia różnorodności przyrodniczej - samodzielnie planuje i wykonuje projekt domku lub poidelka dla owadów
4. Czy potrafisz opisać budowę lasu?	46. Las i jego budowa	- zna rośliny tworzące las - zna różnice między rośliną zielną a drzewiastą - rozpoznaje na zdjęciu drzewo iglaste i liściaste - odróżnia krzew od drzewa	- dzieli rośliny na drzewiaste i zielne - wymienia po 1 przykładzie rośliny zielnej i drzewiastej - wskazuje na zdjęciach drzewa, krzewy i krzewinki - wymienia po jednym przykładzie drzewa iglastego i liściastego - zna piętra lasu, potrafi wymienić 3 z nich - wymienia po 1 roślinie runa leśnego, podszytu i podrostu	- wymienia warstwy lasu i je charakteryzuje - wskazuje i nazywa rośliny runa leśnego, podszytu, podrostu i koron drzew - rozpoznaje i nazywa co najmniej 3 rodzaje drzew iglastych i liściastych - podaje po 3 przykłady roślin runa, podszytu i podrostu	- planuje wycieczkę do lasu - zna i stosuje zasady bezpiecznego przebywania w lesie - omawia budowę drzewa - podaje różnicę między drzewem iglastym i liściastym - podaje różnicę między krzewem a krzewinką - wie, czym są pnącza	- wyjaśnia różnicę między lasem iglastym a liściastym - wyjaśnia, dlaczego nie zawsze można zaobserwować wszystkie warstwy lasu - charakteryzuje warstwy lasu i wymienia rośliny z poszczególnych warstw - wyjaśnia, dlaczego w każdej warstwie panują odmienne warunki

5. Jakie organizmy żyją w lesie?	47. Organizmy leśne.	- wymienia królestwa organizmów żyjących w lesie - zna zasady zachowania się w lesie - podaje 3 przykłady zwierząt żyjących w lesie	- wymienia zasady zachowania w lesie - rozpoznaje na zdjęciach zwierzęta leśne i z pomocą nauczyciela umiejscawia je w poszczególnych warstwach lasu	- wskazuje miejsca występowania protistów i grzybów - podaje przykłady zwierząt, które można zaobserwować w koronach drzew, podszycie, runie leśnym, ściółce i części podziemnej	- wyjaśnia, dlaczego im więcej roślin w lesie, tym większa różnorodność przyrodnicza lasu - opisuje rolę grzybów w lesie	- opisuje znaczenie i rolę grzybów w przyrodzie i życiu człowieka - zna przykłady grzybów jadalnych i trujących, wskazuje je na planszy - wyjaśnia, dlaczego zwierzęta nie
----------------------------------	----------------------	---	--	--	--	--

			- wie, dlaczego powinno się zbierać tylko znane grzyby	- rozpoznaje na zdjęciach pospolite grzyby leśne (jadalne i trujące)		spędzają całego życia tylko w jednej warstwie lasu
6. Czym się różni łąka od pola uprawnego?	48. Łąka i pole uprawne	- podaje różnice między polem a łąką - wymienia 3 przykłady roślin rosnących na polu i łące - wymienia 3 przykłady zwierząt żyjących na polu i łące	- dzieli rośliny uprawiane na polu na zbożowe, oleiste i warzywne - podaje po 3 przykłady roślin uprawianych na polu - podaje różnice między łąką kwietną a łąką naturalną	- wie, w jakim celu uprawia się rośliny na łąkach - rozpoznaje na planszy i podaje nazwy roślin i zwierząt łąk i pól	- wie, jakie zabiegi wykonuje się na polu - wie, czym są rośliny lecznicze i umie podać, gdzie rosną	- wyjaśnia, dlaczego w miastach zakłada się łąki kwietne - wyjaśnia, dlaczego wypalanie traw jest szkodliwe - wyjaśnia, dlaczego na polu uprawia się rośliny tylko jednego gatunku - wyjaśnia, dlaczego na polach żyje mniej zwierząt niż na łąkach

7. Co to są łańcuchy i sieci pokarmowe?	49. Łańcuchy i sieci pokarmowe	- wie, że w przyrodzie występują zależności pokarmowe - zna sposoby odżywiania się organizmów - zna sposoby zdobywania pokarmu przez organizmy	- wymienia sposoby odżywiania się organizmów - wymienia sposoby zdobywania pokarmu przez organizmy - wie, na czym polega fotosynteza - wskazuje producentów, konsumentów i destruentów - tworzy łańcuch pokarmowy z podanych nazw organizmów z pomocą nauczyciela	- definiuje pojęcia: samożywność, cudzożywność, fotosynteza, destruent - wymienia przystosowania organizmów cudzożywnych do zdobywania pokarmu - podaje co najmniej 2 przykłady organizmów samożywnych i cudzożywnych - wskazuje różnicę między producentem a konsumentem	- zapisuje słownie reakcję fotosyntezy - wyjaśnia, czym są zależności pokarmowe i dlaczego są ważne	- określa sposoby odżywiania się wskazanych przez nauczyciela zwierząt - wyjaśnia różnicę między łańcuchem pokarmowym a siecią pokarmową - samodzielnie tworzy łańcuch pokarmowy z 5 ogniw - wyjaśnia, jak wpływa na łańcuch pokarmowy usunięcie jednego ognia
Podsumowanie Działu VII	50. Już znam moje otoczenie przyrodnicze. Powtórzenie wiadomości z działu VII 51. Sprawdzian z działu VII	- wszystkie wymagania z działu VII z tematów 1–7				
Dział VIII. Krajobraz najbliższej okolicy						
1. Jakie są formy ukształtowania terenu?	52. Formy ukształtowania terenu	- rozpoznaje i wskazuje na zdjęciu formy wklęsłe i wypukłe	- wymienia elementy wzniesienia i doliny rzecznej	- definiuje pojęcia: góra, wzgórze, pagórek	- wyjaśnia na przykładzie pagórka i doliny, czym jest	- samodzielnie tworzy model pagórka i doliny
		- wymienia wypukłe i wklęsłe formy terenu - odróżnia kotlinę od doliny rzecznej	- wie, czym różnią się od siebie góry, wzgórza i pagórki - zna różnice między doliną rzeczną a kotliną	- wymienia różnice i podobieństwa między doliną rzeczną a kotliną - tworzy model pagórka i doliny rzecznej według załączonego opisu	kształt wklęsły, a czym – wypukły	rzecznej oraz go opisuje - odszukuje i wskazuje w najbliższej okolicy charakterystyczne formy ukształtowania terenu oraz je opisuje

2. Jak powstały skały?	53. Skały i ich rodzaje	- zna rodzaje skał - wie, czym jest gleba - wie, z czego są zbudowane skały - wymienia po jednym przykładzie skał osadowych, przeobrażonych i magmowych - wie, czym jest wulkan	- wymienia rodzaje skał występujących w Polsce - charakteryzuje jedną z wybranych skał - wie, jak powstały skały - podaje różnicę między skałami magmowymi a przeobrażonymi	- wymienia po jednym przykładzie skał sypkich, zwięzłych i litych - omawia budowę wulkanu - wie, gdzie wydobywa się skały	- wie, do czego można wykorzystać skały - podaje przykłady ich wykorzystania	- wyjaśnia różnicę między minerałem a skałą - wyjaśnia, czym różnią się skały lite, zwięzłe i sypkie - samodzielnie szuka informacji o skałach i ich zastosowaniu w życiu
3. Co to jest krajobraz?	54. Rodzaje krajobrazu	- wie, czym jest krajobraz - wymienia składniki krajobrazu - wymienia rodzaje krajobrazów - wskazuje na zdjęciach przykłady krajobrazów	- wskazuje po 2 elementy charakterystyczne dla krajobrazu miejskiego i wiejskiego - zna różnicę między krajobrazem naturalnym a antropogenicznym	- omawia rodzaje krajobrazów - wymienia różnice między krajobrazem naturalnym a antropogenicznym - opisuje wybrany przez siebie jeden z krajobrazów naturalnych	- podaje różnice między krajobrazem antropogenicznym a naturalnym - omawia różnice między krajobrazem miejskim a wiejskim	- wyjaśnia, czym jest krajobraz antropologiczny - wskazuje i omawia funkcje elementów antropogenicznych swojej okolicy
4. Co sprawia, że krajobraz się zmienia?	55. Wpływ człowieka i przyrody na krajobraz	- wie, że przyroda wpływa na krajobraz - zna skutki działania wiatru i wody na krajobraz	- wymienia czynniki naturalne, które prowadzą do zmiany krajobrazu - zna skutki działania organizmów na krajobraz - wie, czym są odpady i zanieczyszczenia	- wskazuje elementy krajobrazu naturalnego i zmienionego przez człowieka w najbliższej okolicy - wymienia czynniki antropogeniczne wpływające na zmiany krajobrazu	- wyjaśnia, w jaki sposób przyroda wpływa na krajobraz - definiuje pojęcie: krajobraz zdewastowany - podaje przyczyny dewastacji krajobrazu - podaje przyczyny pożarów lasów	- omawia negatywne skutki działalności człowieka wpływające na krajobraz - wyjaśnia, czym jest krajobraz zdewastowany i proponuje metody jego naprawy - wyjaśnia, w jaki sposób działalność

						człowieka wpływa na krajobraz
--	--	--	--	--	--	-------------------------------

5. Dlaczego chronimy elementy krajobrazu?	56. Ochrona elementów krajobrazu	- wie, czym są zasoby przyrody - wie, w jakim celu chroni się krajobraz	- zna formy ochrony przyrody - wie, jak chronić krajobraz	- definiuje pojęcie zasobów przyrody - dzieli zasoby przyrody na odnawialne i nieodnawialne - dzieli formy ochrony na obszarowe, gatunkowe i obiektowe - zna park narodowy, który znajduje się najbliżej miejsca zamieszkania	- omawia przyczyny ochrony krajobrazu - wymienia i podaje przykłady ochrony krajobrazu naturalnego - wymienia obszary chronione w Polsce - zna i stosuje zasady ochrony krajobrazu	- wyjaśnia, dlaczego ważna jest ochrona krajobrazu - podaje różnice między parkiem narodowym, krajobrazowym i rezerwatem - podaje przykłady obszarów chronionych w Polsce - wskazuje obiekty, które mogą być objęte ochroną - wyszukuje samodzielnie informacje o formach ochrony przyrody w najbliższej okolicy
6. Co wiesz o krajobrazie najbliższej okolicy?	57. Poznajemy krajobraz najbliższej okolicy	- zna cechy, które charakteryzują krajobraz w najbliższej okolicy - umie opisać krajobraz najbliższej okolicy -wie, z czego jest znany region, w którym mieszka - wie, czym jest „mała ojczyzna”	- podaje cechy charakteryzujące krajobraz w najbliższej okolicy - opisuje krajobraz najbliższej okolicy - wymienia elementy krajobrazu naturalnego i antropogenicznego	- podaje najbardziej charakterystyczne cechy krajobrazu swojego regionu - podaje przykład tego, z czego jest znany region, w którym mieszka - wie, skąd pochodzą nazwy miejscowości	- wyszukuje w internecie informacje na temat pochodzenia nazwy miejscowości, w której mieszka - opisuje dawny krajobraz najbliższej okolicy, np. na podstawie opowiadań rodzinnych i starych fotografii	- podaje i opisuje najbardziej charakterystyczne elementy krajobrazu swojego regionu - wyjaśnia pochodzenie nazwy swojej miejscowości - wyjaśnia, jak zmienił się krajobraz okolicy w czasie i podaje, co miało wpływ na te zmiany - wymienia elementy antropogeniczne charakterystyczne dla „małej ojczyzny” – stroje, język itp.
Podsumowanie działu VIII	58. Już znam krajobraz mojej okolicy. Podsumowanie wiadomości z działu VIII 59. Sprawdzian z działu VIII	- wszystkie wymagania z działu VIII z tematów 1–6				
Lekcje terenowe do wykorzystania w całym cyklu kształcenia						

1. Czym jest widnokrąg i do czego służy kompas?	1. Wyznaczanie kierunków geograficznych w terenie	- rozróżnia pojęcia: widnokrąg i linia widnokreśgu - wskazuje podstawowe kierunki geograficzne - wie, do czego służy kompas	- wie, czym jest róża wiatrów - umie wskazać linię widnokreśgu	-z pomocą nauczyciela wyznacza północ za pomocą kompasu - zna i umie wskazać główne kierunki geograficzne	- zna budowę kompasu - oznacza kierunki świata na różny wiatrów - zna budowę i funkcje kompasu - samodzielnie wyznacza północ za pomocą kompasu - zna i umie wskazać kierunki geograficzne główne i pośrednie	- samodzielnie wyznacza kierunek północny w lesie i przy słonecznej pogodzie - samodzielnie posługuje się kompasem i wskazuje kierunki geograficzne - opisuje budowę kompasu
- samodzielnie wyznacza kierunek północny w lesie i przy słonecznej pogodzie - samodzielnie posługuje się kompasem i wskazuje kierunki geograficzne - opisuje budowę kompasu	2. Pomiary składników pogody	- zna i wymienia co najmniej 3 zjawiska atmosferyczne - zna zależności między składnikami pogody - wie, jak wygląda stacja meteorologiczna – wskazuje ją na zdjęciu - wie, że pogoda różni się w różnych porach roku	- wie, że zjawisk atmosferycznych nie można zmierzyć - wie, czym jest stacja meteorologiczna - wie, że temperatura powietrza wpływa na zmiany pogody - podaje jeden cel obserwacji pogody - wie, czym jest prognoza pogody - stosuje odpowiednie jednostki odczytując pogodę	- podaje cele obserwacji pogody - umie z mapy pogody odczytać pogodę dla swojej okolicy - porównuje warunki pogodowe z kilku dni - wymienia co najmniej 5 zjawisk atmosferycznych - podaje jeden przykład zależności między składnikami pogody	- wymienia zjawiska atmosferyczne, których nie można zmierzyć - podaje przykłady zależności między składnikami pogody - wie, jakie przyrządy znajdują się w klatce meteorologicznej - wie, że nie wszędzie na świecie występują pory roku - wie, kim jest meteorolog i czym się zajmuje	- podaje przykłady zależności między składnikami pogody, inne niż podane w podręczniku - wyjaśnia, dlaczego pogoda w różnych porach roku się zmienia - wyjaśnia, dlaczego ważne jest sprawdzanie i obserwacja pogody na przykładzie życia codziennego - odczytuje samodzielnie prognozę pogody z mapy pogody - na podstawie mapy pogody umie określić porę roku

3. Czym są plan i mapa?	3. Szkic terenu szkoły	- wie czym jest szkic, plan i mapa - umie wskazać skalę na mapie i planie - umie wskazać legendę na mapie	- zna różnice między szkicem, planem a mapą - zna cechy planu i mapy - umie wskazać północ na mapie	- umie wskazać skalę liniową i liczbową - wie, co to jest poziomica - umie narysować prosty plan przedmiotu według wskazówek	- wymienia różnice między szkicem, planem a mapą - wymienia cechy mapy i planu - zna różnicę między skalą liniową a liczbową	- samodzielnie odczytuje informacje z mapy, posługując się legendą - samodzielnie rysuje plan swojego pokoju, klasy lub boiska
					- wie, czym jest legenda i do czego służy - wskazuje na mapie różne ukształtowania terenu - umie narysować szkic terenu szkoły - wie, czym są znaki umowne na mapie	- samodzielnie wykonuje szkic i opis terenu szkoły - wyjaśnia, w jakim celu na mapach umieszcza się legendę - wyjaśnia, o czym informuje skala mapy - projektuje własne znaki umowne
4. Twoje otoczenie przyrodnicze	4. Wycieczka do lasu, na łąkę lub pole – do wyboru	- wszystkie wymagania do rozdziałów las, pole i łąka do wyboru				
5. Twoje otoczenie przyrodnicze	5. Zbiornik wodny w mojej okolicy – wycieczka.	- wymagania do rozdziału o wodach i organizmach wodnych				

- **Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań edukacyjnych na ocenę dopuszczającą.**

2. Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów

- 1) odpowiedzi ustne na lekcjach (z 3 ostatnich jednostek lekcyjnych);
- 2) odpowiedzi ustne z więcej niż 3 jednostek lekcyjnych (po wcześniejszym uprzedzeniu);
- 3) wypowiedzi ustne lub kartkówki z bieżącej lekcji;
- 4) prace klasowe;

- 5) sprawdziany pisemne;
- 6) testy (zestawy punktowanych pytań lub zadań);
- 7) kartkówki;
- 8) wytwory uczniów;
- 9) dodatkowe prace związane z danym blokiem edukacyjnym, np. karty pracy.

Przez pojęcie **praca klasowa** rozumie się pisemne lub zdalne (online) sprawdzenie wiadomości i umiejętności ucznia przeprowadzane w czasie zajęć szkolnych lub zajęć nauczania zdalnego, obejmujące większą partię materiału nauczania (więcej niż 5 jednostek lekcyjnych, np. dział, dłuższa lektura), trwające nie dłużej niż 45 minut. Nauczyciel jest zobowiązany podać termin oraz zakres pracy klasowej z tygodniowym wyprzedzeniem, określić zakres wymaganego materiału i sposób oceniania oraz wpisać datę pracy klasowej do e-dziennika.

W ciągu jednego tygodnia mogą odbyć się maksymalnie 2 prace klasowe. W ciągu jednego dnia może odbyć się jedna praca klasowa. Klasa może zgodzić się na większą liczbę prac klasowych (głosowanie jawne uczniów obecnych na zajęciach zwykłą większością głosów).

Uczeń ma prawo pisać poprawkową pracę klasową, poprawkowy sprawdzian lub poprawkową kartkówkę, w terminie uzgodnionym z nauczycielem.

Do e-dziennika wpisana zostaje wyższa nota.

Pracę klasową z takiego samego zakresu materiału pisze również uczeń, który nie był obecny w dniu przeprowadzania właściwej pracy klasowej.

Nauczyciel przeprowadza jedną poprawę pracy klasowej w terminie wspólnym dla wszystkich uczniów poprawiających daną pracę.

Przez pojęcie **sprawdzian** pisemny rozumie się pisemne lub zdalne sprawdzenie wiadomości i umiejętności ucznia przeprowadzone w czasie zajęć szkolnych, obejmujące materiał nauczania z nie więcej niż 5 jednostek lekcyjnych, trwające nie dłużej niż 30 minut. Sprawdziany są zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem (wpis do e-dziennika). W ciągu jednego tygodnia mogą odbyć się maksymalnie 3 sprawdziany. W ciągu jednego dnia może odbyć się jeden sprawdzian.

Klasa może zgodzić się na większą liczbę sprawdzianów (głosowanie jawne uczniów obecnych na zajęciach zwykłą większością głosów).

Uczeń nieobecny na sprawdzianie pisze go w innym terminie uzgodnionym z nauczycielem.

Przez pojęcie **kartkówka** rozumie się pisemne lub zdalne sprawdzenie wiadomości i umiejętności ucznia przeprowadzone w czasie zajęć szkolnych, obejmujące materiał nauczania tylko z ostatniej jednostki lekcyjnej, trwające nie dłużej niż 15 minut. Kartkówki nie muszą być zapowiadane.

Zgłoszenie przez ucznia nieprzygotowania do lekcji zwalnia go od pisanie kartkówki.

Przez pojęcie **odpowiedź ustna** rozumie się ustne sprawdzenie wiadomości i umiejętności ucznia w czasie zajęć szkolnych, obejmujące materiał nauczania z nie więcej niż 3 ostatnich lekcji.

3. Warunki i tryb otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z przyrody

Warunki i tryb uzyskiwania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej zostały określone w Statucie szkoły (Rozdział 9 paragraf 93).

nauczyciel przedmiotu: Karolina Bartold